

hirdetések

általános könyörgés: Michael Praetorius (1560–1629): *Kyrie* 4 szólamra
az Úrtól tanult imádság

Te Deum (a Protestáns Graduálból)

áldás

Benedicamus: Heinrich Schütz: Verleih uns Frieden

esti ének: Nyugvóra térek, Istenem (Ék110)

kivonuló orgonazene: T. Merula: *Canzone* V.

Ittzés Szilvia

A jubileum kapcsán Bence Gábort, a protestáns kántorátus vezetőjét kérdeztük.

F. G.: Tíz év távlatából tekintünk vissza először arra, hogy mi adta az indítást a kántorátus megindítására és milyen céllal alakult az együttes.

B. G.: A kezdeményező Dobszay László professzor volt, aki azt a célt tűzte ki, hogy néhány budapesti templomban megbízható rendszerességgel szóljon magas igényű egyházzene. Ehhez anyagi háttérrel eleinte a Főváros, majd az NKA nyújtott, honorálva néhány gyakorlott kamaraénekes szolgálatát. Az énekegyüttest Bódiss Tamás református egyházzenesz kollegámmal alapítottuk, közösen állítottuk össze a különböző hagyományok alapján a „kelenföldi vespera” liturgiát, s a Kántorátust bő fél évig közösen is vezettük. Azután ő főtí kántori állása miatt kényszerült abbahagyni a heti rendszerességű munkát.

F. G.: Bizonyára vannak olyan alkalmak, amire különös örömmel gondolsz vissza.

B. G.: Természetesen a 10 év alatt voltak külföldi utak, koncertek s más ünnepi alkalmak is. Ezek közül az egyik legemlékezetesebb az a Cantate vasárnapi vespera, amelyet a Budai Egyházmegye evangélikus kórusaival közösen tartottunk, s amelyen bebizonyosodott, hogy a „hagyományos amatőr kórusrepertoár” művei is beilleszthetőek a vespera liturgikus keretei közé, s ott mélyebb összefüggésrendszerbe kerülve új értelmet kapnak. A puritán istentiszteleti formákon edződött öt kórus tagsága szinte egyöntetűen megerősödött célkitűzéseiben: nem csak „általában” dolgozunk „valami oda illőt” énekelni az istentiszteleteken, hanem az istentisztelet liturgiájának részévé kell tennünk tevékenységünket. De ugyanilyen szívesen emlékszem vissza olyan csendes hétköznapi alkalmakra, mint amikor például egyik altos társammal kettesben kényszerültünk végigénekelni az előírt tételeket (valami vis major a többieket elszóltotta), s nem vallottunk szégyent. Máskor —talán áramszünet miatt— félsötétben zajlott a szertartás, különleges meghitt perceket éltünk át, s a Magnificattól már szinte fejből énekelve teljesítettük a szolgálatot.

F. G.: Milyen repertoárból válogatjátok a vesperák zenei anyagát?

B. G.: Egyszerűen fogalmazva: az alapanyag a Ferenczi Ilona vezetésével összeállított Protestáns Graduál. Természetesen más forrásokat is használunk,

de mondhatom, az elmúlt tíz évben felbecsülhetetlen szolgálatot tett ez a szerény kivitelű kis kötet. Sokunknak tárt fel olyan kincseket, amelyekre speciális iskolázottság nélkül sohasem lehettünk volna rá. A másik „kincsesbánya” Trajtler Gábor zeneigazgatónak köszönhető. A kilencvenes években Németországból szerzett minden magyar evangélikus egyházi kórusnak tízegynéhány alapvető evangélikus kórusgyűjteményt. Ennek nagy része késő reneszánsz és kora barokk kórusmű, amely kiválóan bele illik a kántorátus méretű énekegyüttesek repertoárjába. Egy részüket magyarítjuk (jórészt a korálfeldolgozókat), más részét németül, latinul énekeljük, s a gyülekezet tagjai kézbe kapják a fordítást.

Saját munkásságom során is rengeteg egyházi kórusal találkozom, tudatosan gyarapítom az együttes repertoárját. Egy időben W. Byrd művei erősen érdekelték (és az egész együttesnek különleges örömet okoztak), s talán H. Schütz művészete az, amelynek megismertetésére a legtöbb energiát fordítom.

F. G.: Bizonyára ezért szerepel a kántorátus közreműködésével megjelent CD-lemezen épp Schütz két műve: a Krisztus hét szava a keresztfán és a Húsvéti történet.

B. G.: Célunk az volt, hogy az evangélium szavait mintaszerű igényességgel tolmácsoló alapvető Schütz-művek magyarul is megszólalhassanak. A fordítás a lehető legpontosabban követi a Neovulgata szövegét — fordítónk, Bálint Zsolt katolikus közösségeknek készítette eredetileg az adaptációkat.

F. G.: A vesperákon előadott gazdag repertoárból akár kóruskiadvány is születhetne. Nem gondoltál arra, hogy ezt a hatalmas kincset, vagy annak egy részét közkinccsé tegyék?

B. G.: Nem. Igen nagy tudományos háttér kellene egy efféle kiadáshoz. A vesperák liturgikus tételeinek többségét azonban közzétesszük majd a közeljövőben megjelenő hivatalos énekeskönyv kiegészítő kötetben: a Gyülekezeti Liturgikus Könyvben.¹

F. G.: A kórus tagjai között jelentős szerepet játszanak a zeneakadémiai egyházzene tanszék protestáns hallgatói. Mit adhat számukra ez a rendszeres szolgálat?

B. G.: Most, a 10 éves találkozómonk vont félre az egyik volt tagunk (szinte komikus volt a jelenet, hisz egy harmincas éveibe éppen csak belépett kollega üzent a fiatalabbaknak), aki szintén az Akadémián végzett: „Gábor, mondd meg a fiataloknak, hogy becsüljék meg a lehetőséget, s addig énekeljenek, amíg lehet. Magam már nem találok jelenlegi lakhelyemen módot a kántorátusmunkára, és nagyon hiányzik.” Hatalmas repertoárt énekelhetünk át velük, megtanulják a liturgikus szolgálaton való helyes magatartást, mércét kapnak

¹ A Gyülekezeti Liturgikus Könyv minden bizonnyal a Magyarországi Evangélikus Egyházban zajló liturgikus megújulás egyik fontos kiadványa lesz. Míg a 2005 őszén megjelent *Evangélikus Istentisztelet* — *Liturgikus Könyv* a lelkészek számára szerkesztett „agenda”, a még szerkesztés alatt álló *Gyülekezeti Liturgikus Könyv* a megújult istentiszteleti rendek használatba vételét segíti a gyülekezeti tagoknak. Ennek szerkesztésében Bence Gábor vezető szerepet tölt be. (*A Szerk.*)

későbbi önálló tevékenységükhöz. Volt tagjaink közül többen alakítottak már saját liturgikus énekegyüttest.

F. G.: A zeneakadémiai hallgatókon kívül milyen körből kerülnek ki az énekeseitek?

B. G.: Általában először valamely másik kórusomban találkozom a későbbi énekeseikkel. Nem elég a zenei iskolázottság és a szép hang; a gyors alkalmazkodási képesség, a megbízható és önálló szólamfelvállalás, az alkalmazkodó alázat és a szívós kitartás is elengedhetetlen e munkához.

Azt sem szabad elfelejteni, hogy a liturgikus szolgálat nem csak zenei teljesítmény: közösen imádkozunk, s ehhez közös, hittel egymást felvállaló, alapra van szükségünk.

Szívesen fogadunk új jelentkezőket is: mindig néhány hónapos próbaidő után dől el, vállalható-e mindkét félnek az együttműködés.

F. G.: Hogyan lehetne összegezni a kántorátus „küldetését”?

B. G.: Az elsődleges a rendszeresség. Ha lehet, ne maradjon ki a munkaévben egyetlen vasárnap este sem.

A másik: a protestáns közösségeknek szeretnénk újra megtanítani a közös imádkozásnak ezt a szabályozott, különleges zenei kincsekkel felékesített módját. Látható, hogy tíz év alatt eredményt értünk el: az újabb nemzedék egy jól körülhatárolható része már sajátjaként vesz részt ebben az istentiszteleti formában.

F. G.: Köszönöm a beszélgetést. Kívánom, hogy még sokszor tíz éves szolgálat gazdagítson Benneteket és munkátokon keresztül még sokakat!

A Herfordi (Németország) Egyházzenei Főiskola kórusának hangversenyei Magyarországon és Erdélyben

2006. április 26., szerda 18 órakor — Budapest Deák téri evangélikus templom

2006. április 29., szombat 19 órakor — Debreceni református Nagytemplom

2006. május 1., hétfő — Nagyszeben

2006. május 2., kedd — Brassó

Műsoron: J. P. Sweelinck, H. L. Haßler, H. Schütz, J. S. Bach, J. Brahms, Kodály Z., Gárdonyi Z., Gárdonyi Zs., és T. Medek kórus- és orgonaművei

Közreműködött: *Jutta Potthoff* — szoprán, *Rolf Schönstedt* — orgona, vezényelt: *Hildebrand Haake*.